

PARTER**Klagande**

1. Boo Miljö- och Naturvänner
kerstin.lunden.natur@gmail.com
2. Per Djerf
Sparvstigen 2
132 35 Saltsjö-Boo
3. Åsa Olsson
Samma som 2
4. Anna Henriksson
Sparvstigen 1
132 35 Saltsjö-Boo
5. John Henriksson
Samma som 4
6. Naturskyddsföreningen i Nacka
ronny.fors@naturskyddsforeningen.se
7. Mathias Wallin
Fågelstigen 6
132 35 Saltsjö-Boo

Motparter

1. Nacka kommun
131 81 Nacka
2. Tranviks Udde Fastigheter AB
c/o Helio GT30
Grev Turegatan 30
114 38 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Nacka kommuns beslut den 18 mars 2024 i ärende nr KFKS 2013-00543, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Detaljplan för Verksamhetsområde Orminge trafikplats, del av fastigheterna
Lännersta 10:1 och Tollare 1:3, i Boo i Nacka kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

BAKGRUND

Nacka kommun (kommunen) beslutade den 18 mars 2024 att anta detaljplan för Verksamhetsområde Orminge trafikplats, del av fastigheterna Lännersta 10:1 och Tollare 1:3, i Boo, Nacka kommun. Detaljplanens övergripande syfte är att möjliggöra ett verksamhetsområde för nyetablering eller omlokalisering av verksamheter inom kommunen. Planområdet omfattar kommunägd naturmark och planarbetet påbörjades i november 2013.

Länsstyrelsen har beslutat att inte överpröva detaljplanen enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Naturskyddsföreningen i Nacka, Boo Miljö- och Naturvänner, Per Djerf, Åsa Olsson, Anna Henriksson, John Henriksson och Mathias Wallin har nu överklagat kommunens beslut till mark- och miljödomstolen.

Bo Ericsons och Ann-Christin Tibergs överklaganden har avvisats genom separat beslut den 31 oktober 2024.

YRKANDEN

Naturskyddsföreningen i Nacka, Boo Miljö- och Naturvänner, Anna Henriksson, John Henriksson, Per Djerf och Åsa Olsson har yrkat att mark- och miljödomstolen ska upphäva detaljplanen. **Mathias Wallin** har yrkat att domstolen ska ändra eller upphäva detaljplanen.

Kommunen har vidhållit sitt beslut, motsatt sig samtliga överklaganden och yrkat att de ska avslås i sin helhet. I andra hand har kommunen yrkat att formuleringen ”*Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom hela planområdet.*” stryks från plankartan och i tredje hand att formuleringen ersätts med ”*Egenskapsbestämmelser för kvartersmark utan beteckning gäller inom all kvartersmark. Administrativa bestämmelser utan beteckning gäller inom hela planområdet.*”.

Tranviks Udde Fastigheter AB har motsatt sig samtliga överklaganden.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Naturskyddsföreningen i Nacka och Boo Miljö- och Naturvänner (Föreningarna) har sammanfattningsvis anfört följande.

Detaljplanen och utredningar som rör planens genomförbarhet har ändrats väsentligt efter granskningen

Efter granskningen av detaljplanen har detaljplanen ändrats väsentligt i plankartan och planbeskrivningen och flera utredningar har ändrats väsentligt. Ändringarna har föranletts av att länsstyrelsen både i samråds- och granskningsyttrande har framfört att kommunen inte visat att planförslaget uppfyller krav avseende frågor som rör miljökvalitetsnormer för vatten och säkerhet rörande översvämning. Ändringarna har inte kommunicerats och länsstyrelsen har inte getts möjlighet att yttra sig om ändringarnas betydelse för ställningstagande till ingripande enligt 11 kap. 10 § PBL. De ändringar som genomförts i plankartan, planbeskrivningen och i underlaget till planförslaget berör länsstyrelsens ingripandegrunder och har betydelse för miljön inom området. Föreningarna anser att ändringarna av detaljplanen och underlaget är så omfattande att detaljplanen ska upphävas av det skälet.

Detaljplanen innehåller felaktiga planbestämmelser, bestämmelser som inte har stöd i PBL eller som inte uppfyller PBL:s krav på tydlighet

Planförslaget innehåller bestämmelser som är otydliga och som inte är möjliga att hantera i ett bygglov. Det illustreras genom följande exempel.

- Stödmurar ska vara omsorgsfullt gestaltade och huvudsakligen utformas i sten. Inslag av andra material får användas för att skapa variation.

Bestämmelsen är otydlig och är beroende av den enskilda bygglovshandläggarens uppfattning om vad som är omsorgsfullt utformade.

- Kvartersmark ska utformas med växtbäddar eller motsvarande som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor. Dagvatten ska huvudsakligen avledas mot norr.

Det går inte att förstå hur planbestämmelsen ska tillämpas i praktiken, hur många växtbäddar som anordnas för att klara fördröjningsbehovet, hur stora de behöver vara och hur de är utformade i övrigt samt var de ska placeras liksom inte heller innebörden av "huvudsakligen".

- Största sammanlagda byggnadsarea är 6 000 m².

Bestämmelsen är otydlig och reglerar inte vad som får bebyggas inom respektive kvarter utan byggrätten blir villkorad av vad som byggs inom annat kvarter.

- Markens höjd över angivet nollplan får vara högst +47,5 m.

Bestämmelsen innebär att marken får vara lägre än +47,5 m. Byggnadernas höjd är angivna i högsta nockhöjd i meter över angivet nollplan vilket innebär att byggnadernas höjder är beroende av markens höjd. Ju lägre marken är, dvs. ju mer som sprängs bort av berget, desto högre hus kan byggas. Tillsammans med att kvartersmarken saknar grundkarta innebär det att det är mycket svårt att förstå vad planförslaget innebär och hur mycket av den befintliga marken som sänks och hur mycket berg som sprängs bort. Bestämmelsen om högsta markhöjd gäller även naturmarken. Naturmarken har ingen höjdangivelse på nivåkurvorna men en uppskattning med hjälp av nivåkurvorna utanför planområdet kan den högsta höjden uppskattas till ca + 50 m. Bestämmelsen anger att naturmarken ska sänkas med ett par meter vilket vore förödande för området.

- Byggnad där människor vanligen vistas ska placeras minst 25 m från lossningsplats för tankfordon, med undantag för drivmedelsstation.

Bestämmelsen gäller inom användningsområdet G₁J₁H₁. Platsen som tillåter lossningsplats för tankfordon är den prickade marken i anslutning till gatan. Både byggnader för småindustri och handel är byggnader där människor vanligen vistas. Den markyta som enligt bestämmelsen får bebyggas med byggnader där människor vanligtvis vistas är som framgår mycket liten, uppskattningsvis 2–300 m² och det ska jämföras med illustrationsplanen i planbeskrivningen som visar på tre byggnader inom 25-metersavståndet. Det kan ifrågasättas om detaljplanen är genomförbar i denna del.

Detaljplanen innehåller otillräcklig och vilseledande illustration

Detaljplanen innehåller ett fåtal illustrationer i planbeskrivningen. De två illustrationerna, den övergripande planillustrationen och fotomontaget är mycket små och ger ingen bild av hur området kommer att gestaltas. I antagandet har planbeskrivningen kompletterats med planillustrationen i större skala. På planillustrationen har höjden på den sydvästra byggnaden inom H₁J₁G₂E₁ felaktigt angetts till +57 m men större delen av den byggnaden ingår i den delen av kvartersmarken där den tillåtna höjden är +61 m, alltså 4 m högre. Den punktprickade marken har inte höjdsatts alls i plankartan men har höjdsatts i planillustrationen vilket ger en felaktig bild av att detaljplanen reglerar höjdsättningen till just det.

I illustrationsplanen har inte plushöjderna på gatan angetts utan bara högsta tillåtna höjd på kvartersmarken och byggnaderna. Detta tillsammans med den flexibla höjdbestämmelsen om marknivån innebär att planförslagets illustrationer både är otillräckliga, otydliga och felaktiga

Förutsättningarna för att omhänderta och rena dagvattnet och att inte öka föroreningarna till Skurusundet har inte säkerställts i detaljplanen

I planprocessen har det genomförts två dagvattenutredningar dels inför samrådet, dels inför granskningen. Revidering av den senare utredningen har därefter skett två gånger.

Revideringen föranleddes av att länsstyrelsen i granskningen utifrån ingripande-grunder framförde att kommunen inte har visat att planförslaget uppfyller krav som rör miljö kvalitetsnormer för vatten och säkerhet rörande översvämning.

Kvartersmarken inom planområdet ligger inte inom det kommunala verksamhetsområdet för dagvatten. I den reviderade dagvattenutredningen föreslås att dagvatten från kvartersmarkens ytor leds till växtbäddar som kan omhänderta 10 mm regn. Dagvatten som avrinner från uppställningsplats och drivmedelsstation inom kvartersmarken leds även via oljeavskiljare för extra rening, innan avledning till växtbäddar sker. Från växtbäddarna föreslås dagvattnet avledas vidare till underjordiskt magasin i norra respektive södra delen av planområdet. Reduceringen av föroreningar kommer inte att vara tillräcklig för att kunna komma ner till befintliga föroreningsutsläpp enligt utredningen och därför krävs extra kompensationsåtgärder för rening utanför planområdet.

Trots reningsåtgärder inom planområdet ökar mängderna föroreningar i dagvattnet enligt planbeskrivningen då stora ytor naturmark ersätts med hårdgjorda ytor och verksamheter som orsakar föroreningar. Av de föreslagna åtgärderna i dagvattenutredningen är endast dagvattenhanteringen på naturmarken vid anslutningen till Ormingeleden markerad på plankartan. Några bestämmelser om dagvattenhanteringen på kvartersmark finns inte i plankartan. Vid bygglovs-hanteringen har kommunen ingen möjlighet att ställa krav på exploitören när dagvattenåtgärderna inte finns angivna i plankartan. Något beslut om den föreslagna dammen i förslaget till åtgärdsprogram från 2020 har inte heller fattats.

Kommunen har inte visat att förutsättningarna för att omhänderta och rena dagvattnet och att inte öka föroreningarna till Skurusundet har säkerställts i detaljplanen och föreningarna anser att antagandet av detaljplanen ska upphävas av det skälet.

En behovsbedömning om betydande miljöpåverkan har inte genomförts enligt kraven och en miljökonsekvensbeskrivning borde ha upprättats

Då beslutet om att starta upp planarbetet togs den 5 november 2013, så gällde 6 kap. 11 § miljöbalken om att en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program ska göra en miljöbedömning av planen, programmet eller ändringen, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. För att ta ställning i frågan om betydande miljöpåverkan skulle bestämmelser i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar tillämpas. Om förslaget till detaljplan innehåller så kallade MKB-projekt enligt 4 kap. 34 § PBL, bl.a. industriområde, ska kommunen i behovsbedömningen dessutom ta hänsyn till det som anges i 10–13 §§ MBF. Dessa kriterier är både fler och mer omfattande än de kriterier i MKB-förordningen som skulle användas tidigare.

4 kap. 34 § andra stycket PBL ändrades den 2 augusti 2021 på så sätt att termen ”annat stadsbyggnadsprojekt” i punkten 2 ersatte termen ”projekt för sammanhållen bebyggelse”. Enligt övergångsbestämmelsen ska den nya lydelsen tillämpas även för ärenden om detaljplaner som påbörjats före ikraftträdandet och är därför tillämplig i detta fall trots att planarbetet påbörjades redan den 5 november 2013.

Kommunen har under 2022 genomfört en behovsbedömning och samrått med länsstyrelsen. Behovsbedömningen har skett utifrån bedömningskriterierna i bilaga 2 och 4 till förordningen om MKB 1998:905. Planförslaget möjliggör uppförande av industri, handel med skrymmande varor samt fordonsservice med eller utan fordonsgas eller drivmedel vilket utgör MKB-projekt.

Kommunen har i sin undersökning av om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte tillämpat de betydligt fler och mer omfattande kriterier som följer av 10–13 §§ MBF och antagandet av detaljplanen ska därför enligt föreningarna upphävas.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Den bedömningen grundas på en otillräcklig behovsbedömning enligt ovan. Projektet innebär också hot mot fridlysta arter och risk för överskridande av miljö kvalitetsnormer. I behovsbedömningen sägs att kompensationsåtgärder kommer att behövas för att klara miljö kvalitetsnormerna för Skurusundet och att med sådana åtgärder kan påverkan på recipienten förväntas minska. Att det krävs åtgärder utanför planområdet för att inte bryta mot miljö kvalitetsnormerna är en omständighet som gör att detaljplanens genomförande med all tydlighet innebär betydande miljöpåverkan.

Kommunen gör antaganden i behovsbedömningen som inte hör hemma där utan borde utredas i miljöbedömningsprocessen och i en miljökonsekvensbeskrivning. Det gäller miljö kvalitetsnormer för vatten som ovan men också detaljplanens påverkan på naturvärden. Att cirka en tredjedel av den befintliga naturmiljön lämnas kvar är ett faktum men att det skulle vara tillräckligt för att bibehålla naturvärden och områdets landskapsekologiska funktion är en bedömning som inte kan göras i behovsbedömningen.

Föreningarna anser att antagandet av detaljplanen ska upphävas då den inte föregåtts av en erforderlig behovsbedömning och inte genomgått en miljöbedömning med upprättande av MKB.

Planen strider mot de grundläggande hushållningsreglerna och felaktig avvägning mellan intressen

Planområdet bedöms ha högt naturvärde, klass 2, enligt naturvärdesinventeringen.

Området har stor åldersspridning bland tallarna vilket är viktigt för att området ska bibehålla sina värden i framtiden. Förekomsten av flerhundraåriga tallar med mulmbildning är mycket ovanligt. Området är en viktig del i den gröna infrastrukturen i Boo och området är en del i ett större landskap av värdefulla tallmiljöer i Nacka och Stockholmstrakten. Sammanlagt har 15 relevanta naturvårdsarter påträffats i området varav nio är rödlistade. Det mest anmärkningsvärda artfyndet är den hotade arten tallstocksticka.

Att exploatera mark med naturvärdesklass 2 kan inte anses vara en god hushållning. Skogar med lång kontinuitet bör betraktas som en ändlig resurs. Om de exploateras är det oåterkalleligt. Eftersom områden med näst högsta naturvärdesklass kommer att exploateras om detaljplanen genomförs är marken inte lämplig för ändamålet utifrån allmän synpunkt.

Särskilt bör uppmärksammas att stora delar av skogen i planområdet är klassad som taiga i naturvärdesinventeringen. Taiga är en hotad naturtyp och därmed prioriterad att bevaras enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

I planbeskrivningen sägs att ”planområdet gränsar till ett område som är utpekad som lämpligt för verksamhetsutveckling i gällande översiktsplan.” Men när översiktsplanen togs fram och antogs av kommunen hade någon naturvärdesinventering inte gjorts av planområdet. Det fanns med andra ord inte ett ordentligt kunskapsunderlag för att kunna göra en bedömning om marken verkligen var lämplig för att exploateras. Naturvärdesinventering liksom annat viktigt underlag som artskyddsutredningar och dagvattenutredningar har tillkommit efter det att översiktsplanen beslutats. Det är först efter att man har kunskap om platsen och dess förutsättningar som man kan göra en adekvat bedömning av platsens lämplighet. Därför kan man rimligen inte hänvisa till översiktsplanen och säga att platsen är lämplig för ett verksamhetsområde när viktiga fakta inte var kända när översiktsplanen antogs. Den bedömningen måste göras i detaljplaneskedet och enligt föreningarna visar framtaget underlag att platsen inte alls är lämplig eftersom

det föreligger många frågetecken för bland annat dagvattenhanteringen samt att naturvärdena är höga.

Detaljplanen är i delar otydlig vilket innebär att det inte klart går att utläsa konsekvenserna

Inom planområdet anges enbart höjdkurvor men inga höjdangivelser på dessa. Inom området H₁J₁G₂E₁ är dessutom grundkartan helt utsläckt i både granskningsversionen och antagandeverisionen av plankartan. Både kvartersmarken och området för natur saknar dessutom bestämmelser om markhöjd vilket medför att det inte går att avläsa vilka konsekvenserna blir av exploateringen. Hur mycket som markhöjderna kommer att ändras går alltså inte att utläsa av planförslaget. Det går inte heller att utläsa eller förstå höjden på de föreslagna byggnaderna i förhållande till den omgivande marknivån. Som underlag för arbetet med att ta fram en detaljplan ska det, om det inte är uppenbart onödigt, finnas en eller flera kartor som är lämpliga för ändamålet. Grundkartan ska innehålla den information om topografi och fastighetsförhållanden som har betydelse för hur detaljplanen utformas och genomförs. Den avsedda regleringen av bebyggelsen, byggnadsverk och miljön i övrigt ska också tydligt framgå av planen. Föreningarna anser att avsaknad av grundkarta i delar av planen och avsaknad av höjdangivelser i grundkartan i hela planområdet är ett så allvarligt fel att antagandet av detaljplanen ska upphävas av det skälet.

Detaljplanen medför risk för utsläpp av brandfarliga vätskor

Detaljplanen medger uppförande av en drivmedelsstation inom område G₁J₁H₁. Påfyllning av drivmedel ska ske inom prickmarkerat område intill gatan enligt plankartan och illustrationsplanen. Påfyllningsplatsen är starkt lutande som den nya lokalgatan. Vid ett eventuellt utsläpp av brandfarliga vätskor med risk för pölbrand kommer detta att spridas ut på Ormingeleden.

Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet och risken för olyckor. Föreningarna anser att antagandet av detaljplanen ska upphävas då planen medför risker enligt ovan.

Detaljplanen säkerställer inte förbud enligt artskyddsförordningen

En fågelinventering och en artskyddsutredning för spillkråka har genomförts i planprocessen. I inventeringen observerades spillkråka som är en prioriterad fågelart i 4 § artskyddsförordningen. Bedömningen i utredningen är att planförslaget inte riskerar att försämra bevarandestatusen lokalt. Bedömningen grundar sig på att den naturmark som föreslås bevaras inom planområdet fortsatt utgör en kvalitativ miljö, samt att spillkråkan har goda förutsättningar.

I fågelinventeringen påträffades fyra rödlistade fåglar: björktrast, kråka, spillkråka och svartvit flugsnappare. Björktrast och svartvit flugsnappare noterades med säker häckning och kråka med trolig. Spillkråka häckade inte i området det året år, men bedöms kunna göra det vissa år.

En artskyddsutredning för spillkråka genomfördes därefter. Artskyddsutredningen genomfördes inte på samrådsunderlaget utan på en preliminär skiss som skiljer sig från senare versioner. Bland annat har i antagandeverSIONEN lokalgatan förlängts söderut och en stor vändplan har införts. En större del av naturområdet har även utgått ur planområdet för lokalgatans ytterligare förlängning och anslutning till Telegramvägens verksamhetsområde och för framdragning av VA-ledningar till kvartersmarken. Artskyddsutredningens slutsatser att det krävs att spillkråkans bevarandestatus försämras lokalt för att förbudet ska utlösas är felaktigt. Både inventeringen och utredningen genomfördes på ett underlag som avviker från alla senare versioner av planförslaget. Bedömningen i artskyddsutredningen grundar sig på att den naturmark som föreslås bevaras inom planområdet fortsatt utgör en kvalitativ miljö samt att spillkråkan har goda förutsättningar i det omkringliggande

landskapet. Det skulle innebära att några krav på skyddsåtgärder inte finns. Det är oklart hur man kommit fram till den bedömningen. Om man tittar på de kvaliteter som är viktiga för spillkråkan i naturområdet framgår tydligt att de är i sin helhet förlagda till den del som är tänkt att bebyggas. Värdeelementen boträd, dött träd, gammal tall och hålträd återfinns samtliga inom exploateringsområdet. I det område som sparas återfinns endast efterträdare för tall och värdräd för naturvårdsarter, viktiga värdeelement men inte nödvändigtvis något som gynnar spillkråkan. Vid besök i området den 14 april 2024 i samband med en guidad vandring konstaterades flera färska hackmärken av spillkråka i den delen av naturområdet som är tänkt att exploateras medan inga sådana kunde påträffas i den del av naturområdet som är tänkt att sparas. Om detaljplanen genomförs återstår alltså en liten yta naturmark som ger avsevärt sämre förutsättningar för spillkråka med yngre träd och betydligt mindre mängd död ved.

Samma förhållande gäller också i detta fall då det kvarvarande naturområdets omgivningar förändras drastiskt. Även släntningar och framtida vägdragning genom fortsatt lokalgata söderut mot Telegramvägen kommer att påverka det kvarvarande naturområdet negativt. Den påverkan har inte tagits i beaktande av artskyddsutredningen eller i miljöredovisningen. Inte heller de kumulativa effekterna av annan pågående detaljplanering i Ormingeområdet eller den nu pågående utbyggnaden av detaljplan Fågelstigen, där så gott som all grönstruktur tagits bort öster om planområdet har tagits i tillräcklig beaktning.

Föreningarna anser att detaljplanens genomförande med stor sannolikhet kommer utlösa förbud enligt artskyddsförordningen och att planen av det skälet ska upphävas.

Detaljplanens genomförande är inte säkerställt

Planområdet planeras att anslutas till det kommunala VA-nätet från befintliga ledningar vid Telegramvägen som leds in i området söder ifrån. För att möjliggöra

för denna anslutning behövs en ledningsrätt som sträcker sig över tre fastigheter utanför planområdet. För två av dessa fastigheter saknas detaljplan. Om ledningsrätt måste upprättas med tvång krävs att olägenheterna från enskild och allmän synpunkt överväger de fördelar som ledningen medför. Om ledningen ska läggas inom ett område utan en detaljplan får ledningsrätten inte upprättas om den skulle försvåra områdets ändamålsenliga användning, föranleda olämplig bebyggelse eller motverka lämplig planläggning av området. Om ledningsrätt krävs för att genomföra detaljplanen bör det vara klarlagt att det finns förutsättningar för att bilda en rättighet när detaljplanen antas, för att kunna avgöra att detaljplanen är genomförbar.

Efter granskningen har planbeskrivningen ändrats. Meningen "[i] det fall det under genomförandet visar sig att bildande av ledningsrätt inte är möjligt ska annan avtalsrättighet upprättas" har lagts till och kartbilden över hur den framtida VA-ledningen behöver dras har tagits bort. Av detta kan slutsatsen dras att någon ledningsrätt för erforderliga VA-ledningar inte har säkrats.

Föreningarna anser antagandet av detaljplanen ska upphävas då detaljplanens genomförande inte har säkerställts vad gäller bildande av nödvändiga ledningsrätter.

Oklarhet i statusen på planhandlingarna

Efter samrådet och inför granskningen har plankartan och planbeskrivningen getts ett nytt datum som anger att ett helt nytt planförslag har upprättats till granskningen, ett förslag som alltså inte har varit föremål för samråd. Detta kan skapa förvirring om när planförslaget upprättades och vilken planlagstiftning som ska användas i tillämpningen.

I Miljö- och stadsbyggnadsnämndens beslut att tillstyrka planförslaget den 14 februari 2024 bifogades tjänsteskrivelse daterad den 25 januari 2024, plankarta, planbeskrivning och granskningsutlåtande. De utredningar som reviderats efter

granskningen; dagvattenutredning, ljusbulleranalys och solstudie, bifogades inte till beslutet under ”Antagande” på kommunens hemsida. Vilka handlingar som utgjort bilagor i tillstyrkande respektive antagande av detaljplanen är alltså oklart liksom statusen på plankartan och planbeskrivningen. Eftersom utrymmet för materiell överprövning av en detaljplan är begränsat finns det skäl att ställa förhållandevis stränga krav på den formella handläggningen som föregår antagandebeslutet. (Se MÖD P10418-18 och P 7605-21.) Föreningarna anser antagandet av detaljplanen ska upphävas även av det skälet.

Hantering av sulfidhaltigt berg har inte säkerställts

Planområdet består till stor del av berg och uppskattningsvis 25 000 kubikmeter berg behöver sprängas bort enligt planbeskrivningen. I planbeskrivningen skrivs bl.a. att ”[d]et finns en stor risk att berget inom området innehåller sulfider enligt de provtagningar som gjorts”. En utredning av sulfidberg samt kompletterande miljöteknisk bergundersökning har tagits fram i planprocessen. Den sammanlagda slutsatsen i utredningarna är att bergmaterial från området ska hanteras som sulfidförande bergmaterial. Extern deponering anses inte vara ett rimligt alternativ utifrån ett miljö-, kostnads- och hållbarhetsperspektiv enligt Stockholms stads vägledning av sulfidberg. Bergmaterialet kan återanvändas på plats om områdets platsspecifika förhållanden tillåter det, vilket i så fall måste utredas. Hanteringen på plats förutsätter också att ett åtgärdsprogram med masshanteringsplan tas fram för de åtgärder som krävs för att minimera risken för lokal försurning med utlakning av metaller som följd och påverkan på nedströms recipienter. Kontrollprogram och masshanteringsplan ska godkännas av berörd tillsynsmyndighet innan arbete påbörjas.

Av planbeskrivningen framgår att någon utredning om planområdets lämplighet för återanvändning av bergmassorna inte har tagits fram och inte heller att ett kontrollprogram och masshanteringsplan avses tas fram för att minimera risken för påverkan på recipienten Skurusundet.

Föreningarna anser att kommunen inte har utrett förutsättningarna för hur hanteringen och omhändertagandet av det sulfidförande berget ska gå till eller om det ens är möjligt att spränga bort stora mängder av sulfidförande berg utan att recipienten Skurusundet påverkas, och att antagandet av detaljplanen ska upphävas av det skälet.

John och Anna Henriksson, Åsa Olsson, Per Djerf och Mathias Wallin har till stöd för sitt överklagande hänvisat till vad som tidigare anförts under planprocessen och därutöver i huvudsak tillagt följande.

Drivmedelsstationen

Drivmedelsstationens placering utgör en väsentlig olägenhet för de närboende i form av bl.a. ökade bullernivåer, kraftigt ökad trafik, ljusstörningar och luftföroreningar. Länsstyrelsen har fastslagit att drivmedelsstationer och bilvårdsanläggningar bör hålla ett avstånd om minst 100 m från bl.a. bostäder. Kommunen har genom sitt placeringsval inte tagit nödvändig hänsyn till de närboende. I praxis har ett avstånd om 50–60 m bedömts utgöra en olägenhet av väsentlig betydelse och därför inte tillåtit. Detaljplanen bör därför upphävas eller att drivmedelsstationen flyttas så att minsta avstånd till bostad blir 100 m.

Sulfidförande berg

Kommunen har inte redovisat trovärdiga uppgifter om hur sulfidförande massor ska hanteras. Att inte hantera dessa bergmassor korrekt kommer att föranleda en försurning av vattendrag, sjöar och mark samt en övervägande risk för förstörelse av de boendes byggnader och konstruktioner då i stort sett samtliga husgrunder i närheten är konstruerade av betong. I motsats till utförda utredningar uppger kommunen att det endast finns risk för sulfidförande berg och att massorna ska hanteras därefter. Detaljplanen måste upphävas med anledning av de mycket stora

miljörisker som finns inom projektet. Hantering av sulfidförande berg och massor är kostsamt och frågan är vem som ska bära den kostnaden i slutändan. Det finns heller inte plats att hantera massorna på plats såsom kommunen anfört. Hanteras inte massorna direkt, korrekt och säkert sätt medför det enorma konsekvenser för miljön och närliggande bostäder. Om sulfiderna i berggrunden oxideras kan det påverka konstruktioner negativt, exempelvis genom att vatten blir korrosivt mot stål och betong. Det kan också leda till att mark och vatten kraftigt försuras. Kommunen har utelämnat åtgärdsprogram samt kontroll- och masshanteringsplan. Givet de mycket stora miljöriskerna projektet medför bör detaljplanen i sitt nuvarande utförande hävas eller ändras på så sätt att en ny pålats avses för projektet. Kommunen har heller inte undersökt andra områden för etablering av verksamhetsområdet.

Cirkulationsplatsen och buller

Etableringen av en ny rondell i området kommer att drabba de boendes hälsa och miljö och därigenom skapa stora olägenheter. Bakomliggande utredning tar inte hänsyn till närliggande bostäders konstruktion och hur det i sin tur påverkar ljudets spridning och upplevelse inomhus. Utredningen tar heller inte hänsyn till dubbdäck i sin beräkningsmodell för buller. Ljudet kommer upplevas av de närvarande eftersom broms- och accelerationssträckor tillkommer i anslutning till den nya rondellen. En förändring av ljudnivån kommer påverka boendeupplevelsen negativt. Platsen är redan idag relativt ljudutsatt. Det finns en oro om buller även från de verksamheter som kommer att etableras inom planområdet. Formuleringen om att teknisk utrustning tillhörande verksamheter ”bör” riktas bort från bostadsområdet innebär inte ett förbud och kan därför komma att påverka de närboende negativt.

Lokalgatan

Med hänvisning till vad som tidigare förekommit i ärendet och ingivet bildmaterial anför Mathias Wallin att etableringen av lokalgatan till Orminge trafikplats medför

en väsentlig olägenhet för honom. Bl.a. genom kraftigt ökad trafikstring, buller, vibrationer, ljus och lukt men också eftersom vägbanan och bullerplanket kraftigt kommer minska antalet soltimmar på hans fastigheter. Vägåtgärderna är i riktning mot solnedgången från hans fastighet och under sommaren kommer solen försvinna 1,5 timme tidigare. Detaljplanen ger uttryck för att stor hänsyn ska tas till angränsande bostadsbebyggelse men det verkar inte gälla dem som inte bor angränsande till verksamhetsområdet. Från hans fastighet syns idag inga fordon men om lokalgatan till trafikplats Orminge etableras enligt detaljplan kommer det synas hundratals fordon per dygn. Utformningen av infartsvägen till cirkulationsplatsen heller är inte försvarbar. Hans fastighet kommer ligga 3,5 m nedanför vägbanan och det kan tänkas att tunga fordon kommer behöva hög fart för att inte fastna i uppførsbacken vid vinterväglag och att de på grund av svängen löper högre risk att åka av vägen i riktning mot hans fastighet.

Han anför att om detaljplanen inte upphävs bör lokalgatan byggas på annan plats eller på en väsentligt lägre körbanehöjd än i detaljplanen.

Miljöpåverkan

Mathias Wallin har anført att om planförslaget genomförs försvinner oåterkalleligt naturvärden i orörd skog med flerhundraåriga tallar i ett redan svagt grönt spridningssamband. 25 000 m³ berg ska sprängas bort och dagvattenfrågan kommer inte kunna hanteras inom planområdet. Huvudparten av de upptagna kriterierna i ekosystemtjänstanalysen som redovisas i kommunens egen miljöredovisning visar att planförslaget har mycket negativa konsekvenser. Till detta ska föras att artskyddsutredningens slutsatser är orealistiska och att planförslaget bryter mot bl.a. miljömålen och Parisavtalet.

Tranviks Udde Fastigheter AB har beretts möjlighet att bemöta överklagandena och anført i huvudsak följande. Förutsättningarna för att hantera dagvatten har utretts utförligt och lösningar för omhändertagandet har säkerställts genom både

detaljplanen och markgenomförandeavtalet. Bolaget anser att planbestämmelserna för dagvattenhantering är tydligt reglerade i detaljplanen. Förekomsten av sulfider i berggrunden konstaterades i ett tidigt skede. I planarbetet har frågan noggrant utretts samt beskrivits. Dessutom regleras hanteringen av sulfidhaltigt berg i det upprättade genomförandeavtalet med kommunen. Bolaget har även utarbetat en masshanteringsplan i enlighet med planhandlingarna och markgenomförandeavtalet.

Kommunen har beretts möjlighet att bemöta överklagandena och anfört i huvudsak följande.

Avseende otydliga eller felaktiga planbestämmelser

- Stödmurar ska vara omsorgsfullt gestaltade och huvudsakligen utformas i sten. Inslag av andra material får användas för att skapa variation.

Bestämmelsen syftar till att mildra effekterna på landskapsbilden samt säkerställa att utformningen sker med hänsyn till platsens entréfunktion till området Orminge. Vad som i detta fall menas med en omsorgsfull gestaltning, framgår av planbeskrivningen. Enligt 4 kap 30 § PBL får en detaljplan inte vara mer detaljerad än som behövs med hänsyn till planens syfte.

- Kvartersmark ska utformas med växtbäddar eller motsvarande som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor. Dagvatten ska huvudsakligen avledas mot norr.

Växtbäddarnas slutliga placering och utformning fastställs i bygglovet. Begreppet huvudsakligen ska tolkas utifrån dess allmängiltiga betydelse om att dagvattnet till största del, det vill säga mer än hälften, ska ledas mot norr. Bestämmelsen skapar de fysiska förutsättningar som krävs för att planen ska kunna genomföras på ett sätt så att fördröjnings- och reningsbehovet kan uppnås och miljökvalitetsnormerna för vatten följs.

- Största sammanlagda byggnadsarea är 6 000 m².

Bestämmelsen reglerar en största sammanlagd byggnadsarea för egenskapsområdet som helhet. Som framgår av planbeskrivningen avses bestämmelser om byggrätter hållas så generella som möjligt för att passa olika verksamhetsutövare över tid. Detaljplanen är även flexibel gällande framtida fastighetsindelning inom kvartersmark. Lämplig fastighetsbildning fastställs under genomförandet och prövas vid en lantmäteriförrättning. Kvartersmarken kan exempelvis utgöra en enskild fastighet där mark arrenderas till olika verksamhetsutövare, alternativt delas in i flera fastigheter efter det att bebyggelsen är uppförd. Kommunen anser inte att bestämmelsen är otydlig eller utgör ett hinder när det gäller planens genomförande.

- Markens höjd över angivet nollplan får vara högst +47,5 m.

Den aktuella bestämmelsen är en generell egenskapsbestämmelse som gäller för kvartersmark och därmed inte för naturmarken som är allmän plats.

Vad gäller förståelse av planförslagets marknivåer och byggnadernas höjder så är bebyggelsens höjder från marknivå beroende av slutliga marknivåer, vilket redogörs för i planbeskrivningen. Dock innebär den reglerade nockhöjden, som utgår från angivet nollplan, att omkringboende vet vilken den högsta nockhöjden blir på bebyggelsen, oavsett vilken nivå marken hamnar på. Kvartersmarkens höjdsättning behöver även förhålla sig till lokalgatans marknivåer som regleras i plankartan. Projekterade marknivåer och dess förhållande till befintliga marknivåer framgår i planbeskrivningen. I planbeskrivningen framgår även att markens höjdsättning inom planområdet utgår från att minimera nödvändig bortsprängning av berg.

Avseende vad klagandena anför om grundkartans utseende så är grundkartan inte utsläckt inom användningsområdet H₁J₁G₂E₁. Färgsättningen för aktuell markanvändning på plankartan innebär dock att grundkartan inte syns lika tydligt

som på övriga ytor. Kommunen har använt sig av den färgsättning för områdets huvudsakliga användning handel (H) som följer Boverkets, vid tidpunkten, gällande allmänna råd. Utifrån de höjdangivelser som finns angivna i grundkartan går det att utläsa befintliga höjder inom planområdet.

- p₂ – Byggnad där människor vanligen vistas ska placeras minst 25 m från lossningsplats för tankfordon, med undantag för drivmedelsstation.

Kommunen kan konstatera att den tolkning som görs i föreningarnas överklagande är felaktig. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att byggnad där människor vanligen vistas inte ska placeras närmre än 25 m från lossningsplats, med undantag för drivmedelsstation där mindre avstånd kan medges för stationsbyggnad vid tillståndsprövning för hantering av brandfarliga vätskor. Den bebyggelse som framgår i illustrationsplanen visar på möjlig bebyggelse inom användningsområdet G₁J₁H₁. Om en drivmedelsstation etableras inom användningsområdet kan bebyggelsen exempelvis utgöras av en pumpstation, stationsbyggnad och biltvätt. Detaljplanens reglering begränsar var lossningsplats för tankfordon får placeras inom användningsområdet, se bild nedan. Föreslagen lokalisering av lossningsplats redovisas i planhandlingarna och i framtagna riskutredning. Den exakta lokaliseringen bestäms dock i bygglovet. Om annan verksamhetsbyggnad där människor vanligen vistas ska uppföras inom användningsområdet säkerställer planbestämmelsen att denna ej placeras närmre än 25 m från lossningsplats. Planbestämmelsen utgör därmed inget hinder för planens genomförbarhet.

Om förutsättningarna för att omhänderta dagvatten har säkerställts i detaljplanen

Kommunen har en bestämmelse i plankartan om att kvartersmarken ska utformas med växtbäddar eller motsvarande som klarar en fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor. I planbeskrivningen framgår hur en sådan lösning kan se ut. Eftersom dagvattenanläggningarna kan placeras på olika platser inom

planområdet beroende på var byggnaderna hamnar och hur stor yta som hårdgörs, anser kommunen att planbestämmelsen reglerar det som är nödvändigt.

Planbestämmelsen i kombination med bestämmelser om prickmark och bestämmelse om bebyggelsens omfattning säkerställer de fysiska förutsättningarna för att kunna tillskapa den fördröjning och rening som krävs inom kvartersmarken. Att rening och fördröjning av dagvatten sker inom kvartersmark, i enlighet med vad som framgår i planbeskrivningen och, regleras även i markgenomförandeavtalet. Planen avsätter dessutom en yta inom allmän plats för dagvattenhantering. Kommunen har därutöver i ett eget genomförandebeslut i kommunfullmäktige som fattades i samband med detaljplanen antogs, säkerställt genomförandet av kompensationsåtgärder utanför planområdet, vilket innebär att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas.

Om en tillräcklig behovsbedömning om betydande miljöpåverkan har genomförts

Eftersom planarbetet påbörjades i november 2013 gäller, till följd av övergångsbestämmelserna, den äldre lydelsen av 2 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338), dvs. lydelsen före den 1 januari 2018. Detta innebär att bilaga 2 till den numera upphävda förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar ska tillämpas vid bedömningen av om den bebyggelse som planen möjliggör kan antas medföra betydande miljöpåverkan (se MÖD P 9810-21). Bilaga 2 innehåller betydligt fler och mer omfattande kriterier för bedömning av huruvida betydande miljöpåverkan föreligger jämfört med bilaga 4. Kommunen har i sin bedömning tillämpat både bilaga 2 och 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Kommunen har därmed tillämpat de utökade kriterierna i behovsbedömningen och det finns därmed inte skäl att upphäva planen med anledning av detta.

Vad gäller bedömningen om huruvida planen medför betydande miljöpåverkan vidhåller kommunen bedömningen som gjordes i planarbetet att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Länsstyrelsen

delade kommunens bedömning vid samråd om behovsbedömning. Avseende vad föreningarna anför om länsstyrelsens vetenskap om sulfidhaltigt berg så framgick i samrådsversionen av planbeskrivningen att det finns en risk att området innehåller sulfider. Miljöaspekterna har integrerats i planarbetet och redogjorts för i tillräcklig omfattning i planhandlingarna samt i den tillhörande miljöredovisningen.

Hanteringen av sulfidhaltigt berg

Den exakta hanteringen av sulfidbärande berg aktualiseras först vid genomförandet av detaljplanen då det inte på förhand går att avgöra hur omfattande sulfidförekomsterna är. De massor som är syraproducerande behöver tas om hand på ett korrekt sätt, genom att en schaktplan tas fram och godkänns av tillsynsmyndigheten, vilket framgår av planbeskrivningen och markgenomförandeavtalet. Kommunen har uppmärksammat frågan och utrett förekomsten av sulfidbärande berg inför genomförandet av planen och beskrivit detta på ett tillräckligt utförligt sätt i planbeskrivningen. Kommunen uppfyller därmed kraven enligt PBL. Länsstyrelsen har därtill instämt i kommunens bedömning om att detaljplanen inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan, samt att Länsstyrelsen inte ingripit utifrån 11 kap. 10 § PBL utifrån att en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs.

Väsentliga ändring

Avseende vad föreningarna anför om ändringar efter granskning av detaljplanen så har mindre justeringar och uppdateringar gjorts i planhandlingar och underlag vilket redovisas i granskningsutlåtandet. Kommunen anser inte att dessa mindre justeringar innebär en väsentlig ändring av planförslaget. Det har därför inte varit nödvändigt att ställa ut detaljplanen för granskning igen.

Föreningarna, Anna Henriksson, John Henriksson, Per Djerf, Åsa Olsson och Mathias Wallin har beretts tillfälle att bemöta kommunens yttrande.

Föreningarna har bl.a. anfört följande.

Otydliga eller felaktiga planbestämmelser

- Stödmurar ska vara omsorgsfullt gestaltade och huvudsakligen utformas i sten. Inslag av andra material får användas för att skapa variation.

Kommunen anger själv att regleringsbehovet är stort och har till syfte att mildra effekterna på landskapsbilden samt säkerställa utformningen med hänsyn till platsens entréfunktion till området Orminge.

- Kvartersmark ska utformas med växtbäddar eller motsvarande som klarar fördröjning av de första 10 mm regn från hårdgjorda ytor. Dagvatten ska huvudsakligen avledas mot norr.

Exploatören har i markgenomförandeaftal förbundit sig att utföra förslag på dagvattenåtgärder enligt dagvattenutredningen i detaljplanen eller annan av kommunen godkänd likvärdig dagvattenåtgärd och att inför ansökan om bygglov samråda med exploateringsenheten Nacka vatten och avfall AB avseende valda åtgärder, avledning av dagvatten och anslutningspunkter med mera.

Bygglovsprocessen är en ren myndighetsutövning och kan inte hantera avtalsrelaterade krav. Vid prövning av bygglov inom detaljplan ska byggnadsnämnden pröva om åtgärden överensstämmer med den detaljplan som gäller på platsen samt övriga krav enligt lagkrav och regelverk. De växtbäddar som anges i dagvattenutredningen är inte utmärkta på plankartan och i bygglovet är det omöjligt att avgöra vad som skulle innebära "likvärdig dagvattenåtgärd" när dagvattenåtgärderna inte är reglerade i detaljplanen.

- Största sammanlagda byggnadsarea är 6 000 m².

Planförslagets bestämmelse om största byggnadsarea gäller all kvartersmark, det vill säga två områden med olika egenskapsområden. Planförslagets flexibilitet vad gäller byggrättens fördelning inom kvartersmarken innebär att ”först till kvarn” gäller i bygglovshandlingen. Byggrätten blir villkorad av vad som byggs inom annat kvarter. Planen medger till exempel att hela den tillåtna byggnadsarean uppförs inom kvartersmarken för H₁G₂J₁E₁. Då kan inte resterande kvartersmark utnyttjas. Planens konsekvenser blir därigenom även omöjliga att utläsa av förslaget, exempelvis mängden av berg som kommer att sprängas bort.

- Markens höjd över angivet nollplan får vara högst +47,5 m.

Byggnaden på H₁G₂J₁E₁ kan enligt plankartan vara 14,5 m hög mot vändplanen. Gentemot Ormingeleden och väg 222 kan byggnaden vara ca 17 m räknat från omgivande marknivåers höjder från nollplanet. Nivån på kvartersmarken är inte reglerad i detaljplanen och i området för H₁G₂J₁E₁ är, till skillnad mot vad kommunen hävdar, grundkartan utsläckt vilket innebär att det inte går att utläsa nuvarande marknivå och därmed är det mycket svårt att förstå byggnadens höjd och volym gentemot Ormingeleden och väg 222.

- Byggnad där människor vanligen vistas ska placeras minst 25 m från lossningsplats för tankfordon, med undantag för drivmedelsstation.

Användningsbestämmelsen G₁J₁H₁ innebär att alla användningar ska vara möjliga samtidigt. Om en drivmedelsstation etableras är det mycket tveksamt om det är möjligt att därutöver etablera en industri- eller handelsverksamhet på 2–300 m² kvarvarande tomtyta. Att ha kombinationer av användningsbestämmelser för kvartersmarken med planbestämmelse som innebär att en användning utesluter andra användningar innebär att detaljplanen inte är genomförbar i denna del. Det innebär också att detaljplanens konsekvenser för omgivningen blir mycket svåra eller nästan omöjliga att avläsa.

Om förutsättningarna för att omhänderta dagvatten har säkerställts i detaljplanen

Kommunen hänvisar till ett genomförandebeslut i kommunfullmäktige som fattades i samband med att detaljplanen antogs och som ska säkerställa genomförande av kompensationsåtgärder utanför planområdet genom bl.a. markgenomförandeavtal. Det redovisas inte några kompensationsåtgärder för rening utanför planområdet i bilagorna till markgenomförandeavtalet. Det finns heller inget som hindrar att den överprövande myndigheten gör en annan bedömning än länsstyrelsen, t.ex. om underlaget är bristfälligt (se MÖD 2014:12 och MÖD 2016:13).

Om en tillräcklig behovsbedömning om betydande miljöpåverkan har genomförts och om hanteringen av sulfidförande berg

I planbeskrivningen i granskningen skrivs att det finns en stor risk att berget inom området innehåller sulfider enligt de provtagningar som gjorts trots att utförda utredningar fastslår att allt bergmaterial från området ska hanteras som sulfidförande bergmaterial. Samma planbeskrivning uppger också att ca 40 000 m³ berg kommer att sprängas bort men i den antagna planbeskrivningen har detta ändrats till ca 25 000 m³. Varför uppskattningen på bortsprängt berg har ändrats från granskning till antagande omnämns inte någonstans och bygger inte på något nytt redovisat underlag.

Planförslagets genomförande förutsätter också tillstånd för deponi av stora mängder sulfidhaltiga bergmassor samtidigt som deponi inte utgör ett rimligt alternativ utifrån ett miljö-, kostnads- och hållbarhetsperspektiv. Det finns i dagsläget endast två anläggningar i Sverige som tar emot sulfidförande bergmassor. Att det finns en deponi som tar emot massorna och vad detta skulle innebära ekonomiskt och miljömässigt är inte klarlagt.

Utökat planförfarande

Detaljplanen skulle ha hanterats genom ett utökat planförfarande, men planbeskrivningarna såväl i samråd som vid granskning och antagande är rubricerade ”normalt planförfarande”.

John Henriksson och Mathias Wallin har bl.a. anfört följande. Kommunen bemöter inte tidigare kritik avseende placeringen av drivmedelsstationen och har inte beaktat hänsynsreglerna vare sig i PBL eller miljöbalken. Det saknas fortfarande masshanteringsplan och kommunen fortsätter, i strid mot deras egna utredningar, agera som om hela berget inte vore sulfidförande. I bygglovs-ansökan står att läsa att Tranviks Udde Fastigheter AB ämnar krossa losshållet berg på plats vilket strider mot gällande regler från b.la. Region Stockholm samt kommunens egna utredningar. Att krossa losshållet berg kommer inte enbart att skapa en stor potentiell miljökatastrof utan även påverka de boendes livssituation mycket negativt samt skapa ohälsa och olägenheter.

DOMSKÄL

Rättsliga utgångspunkter för prövningen

Det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten (se 1 kap. 2 § PBL). Det är alltså kommunen som, inom förhållandevis vida ramar, avgör hur bebyggelsemiljön ska utformas i kommunen.

Domstolen ska när den prövar ett överklagande av ett beslut att anta, ändra eller upphäva en detaljplan endast pröva om det överklagade beslutet strider mot någon rättsregel på det sätt som klaganden har angett eller som framgår av omständigheterna (se 13 kap. 17 § PBL). Om domstolen vid prövningen finner att beslutet strider mot en rättsregel ska beslutet upphävas i sin helhet, annars ska beslutet fastställas i sin helhet. Delvis upphävande eller ändringar av beslutet får endast

göras om kommunen har medgett det eller om det är fråga om ändringar av ringa betydelse.

Domstolens prövning stannar i många fall vid en bedömning av om beslutet att anta en detaljplan ligger inom ramen för det handlingsutrymme som reglerna i PBL ger kommunen. Hänsyn ska tas till både allmänna och enskilda intressen (se 2 kap. 1 § PBL). Planläggning ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företräde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt medför en god hushållning. Bestämmelserna om hushållning med mark- och vattenområden i 3 kap. och 4 kap. 1–8 §§ miljöbalken ska tillämpas (se 2 kap. 2 § PBL). Vid planläggning får mark endast tas i anspråk för att bebyggas om marken från allmän synpunkt är lämplig för ändamålet (se 2 kap 4 § PBL).

Planläggning av markområden samt lokalisering, placering och utformning av byggnadsverk får inte ske så att den avsedda användningen eller byggnadsverket kan medföra en sådan påverkan på omgivningen som innebär fara för människors hälsa och säkerhet eller betydande olägenhet på annat sätt (se 2 kap. 9 § PBL). Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk utformas och placeras på den avsedda marken på ett sätt som är lämpligt med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan (se 2 kap. 6 § PBL). De avvägningar som kommunen har gjort mellan olika samhällsintressen blir, om kommunen har hållit sig inom sitt handlingsutrymme, inte föremål för överprövning (se MÖD 2013:47 och jfr MÖD 2014:12).

I första hand är det länsstyrelsen som bevakar vissa allmänna intressen, såsom frågan om miljö kvalitetsnormer och att bebyggelse inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. När enskilda åberopar allmänna intressen, såväl frågor som omfattas av länsstyrelsens prövning enligt 11 kap. PBL som andra allmänna intressen, blir

prövningen i samband med ett överklagande begränsad (se RÅ 1994 ref 39 och Mark- och miljööverdomstolens dom den 19 juni 2013 i mål nr P 11296-12). Ofta saknas det skäl för överprövande myndigheter att frångå länsstyrelsens bedömning (se t.ex. MÖD 2016:13). Det finns dock inget som hindrar att den överprövande myndigheten gör en annan bedömning, till exempel om underlaget är bristfälligt.

Prövningsramen

Mark- och miljödomstolen kan, som redogjorts för ovan, inom ramen för den överklagade detaljplanen endast pröva frågan om planen ska upphävas eller fastställas, i den utformning som antagits genom kommunens beslut. Vad Mathias Wallin anfört om alternativa utformningar och placeringar av föreslagna åtgärder faller därför utanför domstolens prövningsram i målet.

Domstolens bedömning i sak

Olägenheter

John och Anna Henriksson, Åsa Olsson, Per Djerf och Mathias Wallin har anfört att genomförandet av detaljplanen och etableringen av drivmedelsstation, cirkulationsplats och lokalgata kommer att medföra olägenheter utifrån bl.a. kraftigt ökad trafik, ökat buller, ökade luftföroreningar och en osäker trafiklösning.

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att detaljplanen kommer att medföra vissa olägenheter för de närboende. Domstolen bedömer dock att effekterna till följd av detaljplanens genomförande inte kan antas bli av sådan omfattning att den kan ge upphov till betydande olägenheter för omgivningen enligt 2 kap. 9 § PBL. Med beaktande av det restriktiva synsätt i rättspraxis kring vad som utgör betydande olägenheter bedömer domstolen att boendemiljön kommer att bli godtagbar och att detaljplanen inte heller i övrigt innebär sådana betydande olägenheter för de boende att det finns skäl att upphäva planen.

Väsentliga ändringar av detaljplanen

Föreningarna har anfört att detaljplanen och utredningar som rör planens genomförbarhet har ändrats väsentligt efter granskningen.

Om kommunen efter granskningstiden ändrar sitt förslag väsentligt, ska kommunen låta granska det ändrade förslaget på nytt (se 5 kap. 25 § PBL). Några uttalanden om vad som kan utgöra en väsentlig ändring görs inte förarbetena. Med hänsyn till syftet med en granskning torde kravet på väsentlighet få anses ligga i att det ska vara fråga om ändringar som påverkar miljön inom planområdet eller en del av detta och som är av intresse för allmänheten eller har påtaglig betydelse för sakägare och andra inom det område som berörs av ändringen (jfr MÖD 2020:6).

Av handlingarna i målet framgår att vissa revideringar har gjorts sedan granskningen. Flertalet ändringar gäller planunderlag och information i planbeskrivningen. Det är dock enbart plankartan som är bindande, varför det främst är ändringar av denna som är av betydelse. Mot bakgrund av att det saknas reglering i PBL av procedur för ändringar av begränsad betydelse bedömer mark- och miljödomstolen att kommunens hantering i denna del får anses vara godtagbar och att de ändringar som vidtagits i plankartan inte utgör sådana väsentliga ändringar som medför att planen borde ha granskats på nytt enligt 5 kap. 25 § PBL.

Detaljplanens tydlighet och förutsebarhet

Föreningarna har anfört att detaljplanen innehåller felaktiga planbestämmelser, bestämmelser som inte har stöd i PBL eller som inte uppfyller PBL:s krav på tydlighet och att det därför inte klart går att utläsa konsekvenserna av planen.

Detaljplanens avsedda reglering av bebyggelsen, byggnadsverk och miljön i övrigt ska tydligt framgå av planen. Planen får heller inte vara mer detaljerad än vad som behövs med hänsyn till planens syfte (se 4 kap. 32 § PBL). Det innebär att

kommunen har viss frihet vad gäller planens detaljeringsgrad. Aktuell detaljplan syftar bl.a. till att möjliggöra ett nytt verksamhetsområde för nyetablering eller omlokalisering av verksamheter inom kommunen. En förhållandevis låg detaljeringsgrad innebär inte i sig att tydlighetskravet enligt 4 kap. 32 § PBL inte är uppfyllt utan medför att kommande bygglovsprövningar blir mer omfattande eftersom färre frågor prövats i detaljplanen (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom den 20 juni 2018 i mål nr P 3101-17).

Föreningarna har bl.a. framfört att bestämmelser om växtbäddars utformning, största sammanlagd byggnadsarea och stödmurars gestaltning är otydliga. Domstolens bedömning är att ovan nämnda bestämmelser inte är så otydliga att de utgör tillräcklig grund för att upphäva detaljplanen. Likaledes anser domstolen att regleringen inte går utöver PBL:s regler. Föreningarna har anfört att det inte går att utläsa hur mycket markhöjderna kommer att ändras enligt planförslaget. Markhöjden inom kvartersmarken och området för natur är inte reglerad i detaljplanen vilket medför att det inte går att avläsa vilka konsekvenserna blir av exploateringen eller hur mycket markhöjderna kommer att ändras. Det går inte att utläsa eller förstå höjden på de föreslagna byggnaderna i förhållande till den omgivande marknivån.

Kommunen uppger i sitt bemötande bl.a. att bestämmelsen om att markens höjd över angivet nollplan får vara högst 47,5 m är en generell egenskapsbestämmelse som gäller för kvartersmark och därmed inte för naturmarken som är allmän plats. Vad gäller förståelse av planförslagets marknivåer och byggnadernas höjder så är bebyggelsens höjder från marknivå beroende av slutliga marknivåer, vilket redogörs för i planbeskrivningen.

Domstolen instämmer i föreningarnas bedömning att det saknas reglering i form av plushöjder eller schaktdjupsbestämmelser för kvartersmarken. Följden härav blir att tillåten marksänkning och bergsprängning inte är fullt ut förutsägbar och att konsekvenserna av planen avseende t.ex. mängden sulfidhaltigt berg som kan komma att hanteras inte kan bedömas fullt ut. Avsaknaden av bestämmelse om

lägsta tillåtna marknivå i den antagna detaljplanen utgör en oklarhet. Givet förhållandena på platsen kan det dock antas att schaktning inte kommer ske utöver vad som krävs för att uppnå syftet med planen och avsaknaden av höjdregeringen av marken i plankartan kan inte ensamt anses vara en sådan brist som bör leda till upphävande av detaljplanen.

Vidare anför föreningarna att formuleringen i planbestämmelse p₂ medför att den plats för byggnader där människor vanligen vistas blir mycket liten och att detaljplanens genomförbarhet därför måste ifrågasättas. Kommunen har bemött föreningarnas anförande med att syftet med bestämmelsen är att säkerställa att byggnad där människor vanligen vistas inte ska placeras närmare än 25 m från lossningsplats, med undantag för drivmedelsstation där mindre avstånd kan medges för stationsbyggnad vid tillståndsprovning. Om en drivmedelsstation etableras inom användningsområdet kan bebyggelsen exempelvis utgöras av en pumpstation, stationsbyggnad och biltvätt.

Domstolens bedömning är att aktuell plats lyder under bl.a. planbestämmelse G₁ som möjliggör etablering av drivmedelsstation. Det innebär att bestämmelsen p₂ inte är så otydlig eller motsägelsefull att detaljplanen ska upphävas på grund härav.

Dagvattenhantering och sulfid

Föreningarna har anført att det på plankartan saknas bestämmelser om dagvattenhantering på kvartersmark och att kommunen inte heller har visat att förutsättningarna för att omhänderta och rena dagvattnet för att inte öka föroreningarna till Skurusundet har säkerställts i detaljplanen. Vidare har kommunen inte utrett förutsättningarna för hur hanteringen och omhändertagandet av det sulfidförande berget ska gå till eller om det ens är möjligt att spränga bort stora mängder av sulfidförande berg utan att recipienten Skurusundet påverkas. John Henriksson har anført att kommunen inte har redovisat trovärdiga uppgifter om hur de sulfidförande massor ska hanteras. Mathias Wallin har anført att om inte

massorna hanteras direkt och på ett korrekt och säkert sätt medför det enorma konsekvenser för miljön och närliggande bostäder. Om sulfiderna i berggrunden oxideras kan det påverka konstruktioner negativt, exempelvis genom att vatten blir korrosivt mot stål och betong. Det kan också leda till att mark och vatten kraftigt försuras.

Vid planläggning ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bl.a. människors hälsa och säkerhet, jord-, berg- och vattenförhållandena, möjligheterna att ordna trafik, vattenförsörjning, avlopp, möjligheterna att förebygga vatten- och luftföroreningar samt bullerstörningar och risken för olyckor, översvämning och erosion. Miljökvalitetsnormerna i bl.a. 5 kap. miljöbalken ska också följas (se 2 kap. 5 § första stycket samt 2 kap. 10 § PBL).

I första hand är det länsstyrelsen som prövar om en detaljplan följer bestämmelserna om miljökvalitetsnormer eller om en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion (se 11 kap. 10 § PBL). Ofta saknas det skäl för överprövande myndigheter att frångå länsstyrelsens bedömning. (Se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom den 3 december 2018 i mål nr P 11888-17).

Följande framgår av planbeskrivningen. Stora delar av den befintliga naturmarken inom planområdet kommer att ersättas med hårdgjorda ytor och marknivåerna kommer förändras. Flöden ut från området kommer öka efter exploatering jämfört med befintlig situation. Föroreningsnivåerna i dagvattnet kommer att öka, främst till följd av att förhållandevis stora ytor naturmark ersätts med hårdgjorda ytor och verksamheter som orsakar föroreningar. Växtbäddar, diken och fördröjningsmagasin föreslås som huvudsakliga åtgärder för omhändertagande av dagvatten inom planområdet. Då Skurusundets status inte får försämrats behövs även kompensationsåtgärder för rening utanför planområdet för att miljökvalitetsnormerna i Skurusundet ska kunna följas. En ny dagvattendamm

kommer att anläggas som kompensationsåtgärd för rening av återstående föroreningsmängder från planområdet. Dammen ska byggas ut med en kapacitet som klarar rening av de extra mängder som framgår av planbeskrivningen för att inte föroreningsbelastningen ska öka till recipienten efter planens genomförande. Bergmaterialet inom planområdet bedöms vara syraproducerande. Uppemot 25 000 kubikmeter berg beräknas behöva sprängas bort under utbyggnaden. En schaktplan för sprängning kommer användas vid framtida sprängarbeten med uppföljande provtagningar som undersöker hur den fortsatta hanteringen av bergmassorna ska genomföras.

Kommunen har således redovisat ett systematiskt arbetssätt och åtgärder vid framtida sprängning och domstolen ifrågasätter inte kommunens bedömning att det inte på förhand går att avgöra hur omfattande sulfidförekomsterna är. Domstolen konstaterar dock att hanteringen av eventuellt sulfidförande bergmaterial behöver fastställas inför schaktningsarbeten och byggnation.

Domstolen konstaterar att länsstyrelsen valt att inte överpröva kommunens antagandebeslut. Det har inte framkommit att det skulle föreligga sådana brister i det underlag som länsstyrelsen har haft att tillgå vid sin prövning att det finns anledning att ifrågasätta länsstyrelsens bedömning att detaljplanen följer bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer och att bebyggelse inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion. Detaljplanen bedöms därmed inte strida mot bestämmelsen i 2 kap. 10 § PBL.

Miljöpåverkan och artskydd

Föreningarna och Mathias Wallin har anfört att detaljplanen kan antas innebära en betydande miljöpåverkan av flera skäl, häribland att den har en negativ inverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten, utgör ett hot mot fridlysta arter och får stora negativa konsekvenser för naturmiljön. Enligt föreningarna innebär det dels att

planarbetet skulle ha hanterats genom ett utökat planförfarande, dels att kommunen borde ha tillämpat de kriterier som följer av 10–13 §§ miljöbedömningsförordningen samt gjort en strategisk miljöbedömning och inom ramen för denna tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning. Vidare anför föreningarna att detaljplanen med stor sannolikhet utlöser förbud enligt 4 § artskyddsförordningen och att exploateringen av mark med naturvärdesklass 2 inte kan anses vara god hushållning.

Domstolen konstaterar att eftersom planarbetet påbörjades i november 2013 gäller den äldre lydelsen före den 1 januari 2018 av 2 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338). Detta innebär att bilaga 2 till den numera upphävda förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar ska tillämpas vid bedömningen av om den bebyggelse som planen möjliggör kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Kommunen har i sin bedömning tillämpat både bilaga 2 och 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och därmed tillämpat de utökade kriterierna i behovsbedömningen. Därtill har länsstyrelsen under samrådsförfarandet delat kommunens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan. Domstolen gör ingen annan bedömning.

Det finns olika planförfaranden som kan tillämpas vid framtagandet av en detaljplan. Om en detaljplan är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse eller kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska ett utökat förfarande tillämpas (se 5 kap. 7 § PBL). I valet av förfarande ska en kommun således göra en bedömning av vilken effekt och påverkan planen antas ha på sin omgivning. Mark- och miljödomstolen konstaterar att den aktuella detaljplanen har handlagts som ett normalförfarande. Normalförfarande har i princip ersatts med det utökade förfarandet för detaljplaner påbörjade efter 1 januari 2015 (se prop. 2013/14:126). Mark- och miljödomstolen anser därmed att den utredning som tagits fram är tillräcklig för bedömningen av konsekvenser av detaljplanens genomförande för omgivningen. Inte heller i övrigt har framkommit att

planhandlingarna eller handläggningen hos kommunen har sådana brister som innebär att antagandebeslutet inte tillkommit i laga ordning.

De konsekvenser av detaljplanen som artskyddsbestämmelserna tar sikte på är den slutgiltiga användningen och inte anläggningsskedet. Enligt mark- och miljödomstolen har kommunen med hänsyn till bevarandet av cirka en tredjedel av den befintliga skogsmarken inom planområdet visat att det går att genomföra åtgärden på ett sätt som inte strider mot artskyddsförordningen.

Avseende frågan om god hushållning noterar domstolen att länsstyrelsen i sitt samrådsyttrande gett uttryck för att en så stor del av befintlig naturmiljö som möjligt ska bevaras med anledning av de höga naturvärdena men därefter inte invänt mot kommunens förslag i detta avseende.

Sammanfattningsvis får enligt praxis kommunen inom vida ramar avgöra hur marken ska disponeras samt hur miljön ska utformas i den egna kommunen. Domstolen bedömer att de avvägningar som kommunen har gjort ryms inom det handlingsutrymme som kommunen har vad gäller att göra överväganden rörande platsens naturvärden och hur marken ska användas. Det saknas härav skäl att upphäva detaljplanen.

Övrigt

Vad klagandena invänt om detaljplanens illustrationer, risken för utsläpp av brandfarliga vätskor, osäkerheten i planhandlingarnas status samt detaljplanens säkerställda genomförande eller anfört i övrigt föranleder inte heller skäl att upphäva planen.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen bedömer att kommunen har handlagt det aktuella

planärendet på ett formellt riktigt sätt och hållit sig inom det handlingsutrymme som kommunen har vid detaljplaneläggning. Det som klagandena har anfört innebär inte att det finns skäl att upphäva detaljplanen. Överklagandena ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#) (MMD-02)

Överklagande senast den 6 februari 2025.

Embla McKiernan

Malin Danielsson

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Embla McKiernan, ordförande, och tekniska rådet Malin Danielsson. Föredragande har varit tingsnotarien Kristoffer Härdig.

18 mars 2024

1 (5)

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunfullmäktige

§ 51 KFKS-2013-00543

NACKA TINGSRÄTT	
INKOM:	2024-04-08
MÅLNR:	P 2790-24
AKTBIL:	2

Detaljplan för Verksamhetsområde Orminge trafikplats, del av fastigheterna Lännersta 10:1 och Tollare 1:3, i Boo**Beslut**

Kommunfullmäktige beslutade följande.

1. Kommunfullmäktige beslutade att anta detaljplan för Verksamhetsområde Orminge trafikplats, del av fastigheterna Lännersta 10:1 och Tollare 1:3, i Boo.
2. Pragrafen förklaras omedelbart justerad.

Jäv

Agnes Palinski (M) anmälde jäv och deltog inte i beslut eller handläggning av ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget för Verksamhetsområde Orminge trafikplats, del av fastigheterna Lännersta 10:1 och Tollare 1:3, i Boo, har färdigställts inför antagande av kommunfullmäktige. Detaljplaneförslaget ingår i stadsbyggnadsprojektet Verksamhetsområde Orminge trafikplats.

Detaljplanens övergripande syfte är att möjliggöra ett nytt attraktivt verksamhetsområde för nyetablering eller omlokalisering av verksamheter inom kommunen. Planområdet omfattar kommunägd naturmark. Detaljplanen möjliggör cirka 14 000 kvadratmeter verksamhetsyta för småindustri, handel med skrymmande varor och fordonservice. Allmänna anläggningar i form av en cirkulationsplats utanför planområdet, en lokalgata samt gång- och cykelväg behöver byggas ut för att försörja verksamhetsområdet. En ny dagvattendamm behöver även anläggas utanför planområdet. Cirka en tredjedel av naturmarken inom planområdet bevaras som allmän platsmark.

Detaljplanen är förenlig med översiktsplanen och uppfyller de mål som fastslagits i start-PM. Detaljplanen bidrar även till uppfyllande av Nackas arbetsplatsmål. Genom att möjliggöra för en flytt av befintliga verksamheter i närområdet kan en stadsutveckling i Orminge centrum ske i enlighet med antaget detaljplaneprogram från 2015.

Detaljplanen medför samtidigt negativa konsekvenser för naturmiljön, och möjligheter till bostadsnära rekreation och lek försvagas i området.

Kommunens bedömning är att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Handlingar i ärendet

- * Tjänsteskrivelse den 22 februari 2024
- * Protokollsutdrag miljö- och stadsbyggnadsnämnden, 2024-02-14
- * Plankarta
- * Planbeskrivning inklusive bilagor
- * Granskningsutlåtande
- * Underlag trafikanalys, 2023-10-23

Yrkanden

Johan Krogh (C) yrkade, med instämmande av Johan Hiller (M), Christina Ståldal (-), Martin Sääf (L), Peter Zethraeus (M), Anders Tiger (KD) och Andreas Brännström (M), bifall till kommunstyrelsens förslag.

Henrik Unosson (S) yrkade, med instämmande av Tomas Ottosson (V), Mikael Carlsson (NL) och Maria Raner (S), avslag på kommunstyrelsens förslag.

Johan Hiller (M) yrkade att ärendet justeras omedelbart.

Beslutsgång

Ordföranden konstaterade att det fanns två förslag till beslut – kommunstyrelsens förslag och Henrik Unossons förslag – och fann att kommunfullmäktige hade beslutat i enlighet kommunstyrelsens förslag.

Reservationer

Henrik Unosson reserverade sig mot beslutet för Socialdemokraterna och ingav följande.

Vi kan se stora förändringar i Boo och det är viktigt att infrastrukturen hänger med när kommunen bygger. Vi har tidigare sett så kallade frimärksplaner för området, vilket får stora konsekvenser för trafiksituationen, infrastrukturen, miljön, den biologiska mångfalden och de boendes livsmiljöer. Kommunen behöver ta ett helhetsgrepp över området, något som vi socialdemokrater tagit upp vid upprepade tillfällen. Just verksamhetsområde Orminge trafikplats bygger på en tidigare översiktsplan från 2012 där man beräknade att det skulle byggas 1100–1300 bostäder men idag ser vi en förtätning som har ökat till 3000 lägenheter, något som påverkar trafiksituationen.

När marken i området direktanvisades i oktober 2022 yrkade vi på återremiss för att utbyggnaden av de centrala delarna av Orminge har blivit mer omfattande än i de första planerna. Därför behöver en övergripande genomgång göras för vad utbyggnaden får för konsekvenser på t.ex. infrastruktur och kollektivtrafik.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunfullmäktige

Vi socialdemokrater är inte emot att man utvecklar områden med plats för nya verksamheter, men vi vill att man tar ett helhetsgrepp när nya platser bebyggs som påverkar ett större område, eller som i det här fallet en hel kommundel.

Socialdemokraternas största kritik är dock den otillräckliga analysen av hur den totala trafikmiljön i Boo påverkas vid detaljplanens genomförande. Detta är något kommunen behöver ta ansvar för.

Lina Olsson och Mikael Carlsson reserverade sig mot beslutet för Nackalistan och ingav följande.

Det är bra att tillskapa fler verksamhetsområden i kommunen så att fler företagare kan verka i Nacka. Det är dock mindre bra att befintlig naturmark tas i anspråk och hårdgörs. Kompensationsåtgärder kan aldrig helt ersätta förlusten av befintlig natur.

Nackalistan har tidigare framfört att det är viktigt att kommunstyrelsen tillser vid försäljning av marken att den nya rondell som byggs på Ormingeleden utanför planområdet, med enda syfte att anlägga väg till det nya verksamhetsområdet, till fullo finansieras av exploitören och inte med skattepengar. Tyvärr kan vi nu konstatera att detta krav inte tillgodosetts. Detaljplanen medför även utökade kommunala driftskostnader, för den nya rondellen samt gatan. Det finns även oklarheter i den trafiklösning som nu föreslås. Ett helhetsgrepp bör tas för trafiken i Boo.

Tomas Ottosson reserverade sig mot beslutet för Vänsterpartiet och ingav följande.

Vänsterpartiet är negativa till genomförandeavtalet och markanvisningen. Att bibehålla naturen i ostört skick med alla ekosystemtjänster som det innebär är viktigt med tanke på de klimatförändringar som sker och kommer fresta på ekosystemen allt mer.

Spridningssambanden mellan olika naturområden i Nacka stängs i en stor omfattning idag och i kommande planer. Utan möjligheter för arter att vandra mellan olika lokaler minskar den biologiska mångfalden på ett sätt som blir farligt. Inte bara för arterna själva utan för hela ekosystem som vi själva är en del av. Om vi ändå kommer fram till att området är lämpligt och det finns ett behov av verksamhetsområde i omgivningen så är det oklart hur berörd plats bäst kan nyttjas framöver, den stora förändringen av Orminge med alla nya bostäder gör det osäkert att veta hur behovet av platsen ser ut innan den översiktsplanen är klar. Det är även oklokt att sälja marken, det är bättre att iordningställa marken själv och upplåta med tomträtt till de företag som vill etablera sig på platsen utifrån den nya översiktsplanen. Dagens markanvisning för bil och drivmedelsförsäljning är inte lämpliga verksamheter, vad det gäller en bilhall kan det visa sig att området bör ha en användning enligt nya behov som visar sig i omstöpningen av Orminge och att bygga en ny anläggning för drivmedelsförsäljning på platsen är tvärt emot vad klimatforskningen berättar om.

Minskningen av växthusgas från transportsektorn i Nacka är katastrofalt liten och förmodligen ökande genom den slopade reduktionsplikten. Så stödet till fossilindustrin och

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

bilanvändning genom markanvisningen är tvärtemot vad klimatomställningen som ligger framför oss kräver.

Protokollsanteckning

Mats Gerdau lät anteckna följande till protokollet från Moderaterna:

Den här planen är bra av tre skäl: den möjliggör utvecklingen av Orminge centrum, genom att bensinmacken flyttar, den stärker Nackas näringsliv genom företagsetableringar samt kommer innebära ett ökat serviceutbud för Nackaborna.

Orminge centrum ska utvecklas till ett trevlig, levande och bra kommuncentrum i Boo, och då är det bra att man kan flytta bensinmacken från centrum till denna fastighet. Fler företagsetableringar i området ligger i linje med översiktsplanen för Orminge. Genom nya arbetsplatser och ett ökat serviceutbud i och i anslutning till ett kommundelscentrum harmoniserar det även med hur vi vill utveckla Nacka kommun. Att området närmast småhusbebyggelsen bevaras är samtidigt avgörande för att minimera störningen för de närboende. Vår bedömning är att den här platsen är den plats i området som i enlighet med översiktsplanen ger störst nytta och minst negativa konsekvenser.

Att tomten angränsar till Värmdöleden i söder och Ormingeleden i väster gör den lämplig ur två aspekter: dels är tillgängligheten mycket god från befintligt vägnät, dels är området trafikstört vilket gör att inga stora rekreativvärden går förlorade samtidigt som exempelvis bostadsbebyggelse här inte vore optimalt. Utvecklingen av Orminge centrum förutsätter vidare att en del av verksamheterna där omlokaliseras, vilket denna detaljplan möjliggör.

Desha Svenneborg lät anteckna följande till protokollet för Miljöpartiet:

Verksamhetsområdet Orminge trafikplats innebär exploatering av orörd om än starkt bullerförorenad naturmark men den här enskilda detaljplanen är en viktig pusselbit för att få till en bra helhetslösning för hela Orminge. Miljöpartiet hade dock ett tilläggsyrkande vad kompensation för förlorade naturvärden som vi är glada för att det gick igenom.

Vi har tidigare i processen yrkat på tillägg vad gäller de gröna värden som kan tillskapas och för att undvika hårdgörning av ytor. Vi ser att dessa delar finns med i kvällens beslut i form av öppna dagvattenlösningar, växtbäddar med träd och buskar, gabionmurar med planteringar och genomsläpplig beläggning istället för asfaltering.

Att bygga nytt innebär möjlighet att bygga in olika former av grönska och vår ingång är som så ofta en gröngröning av olika projekt, inte minst sett till hur vi bygger. Det handlar om att minska hårda ytor och tillskapa värden för biologisk mångfald t.ex. Allt vi bygger påverkar. Det här är inte ett ärende som är 100 % som Miljöpartiet skulle vilja se det sett till hur det är utformat varför vi inte yrkar bifall till ärendet som sådant, men yrkade som sagt på ett tillägg vad gäller projektets gröna värden.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunfullmäktige

Christina Ståldal lät anteckna följande till protokollet:

Socialdemokraterna har en bra protokollsanteckning vad gäller bl a nyttan av helhetslösningar i motsats till de styckvisa frimärksplaner där helheten är svårt att se. Jag väljer ändå att inte yrka avslag på förslag till beslut i detta ärende. När Orminge byggs ut så kraftigt och med ca 50% ökat invånarantal så behövs också andra verksamhetsområden växa utöver enbart bostäder, fritids- o. Idrottsanläggningar, kultur, småindustri, service och affärer. Visst är det negativt att en del grönområde tas i anspråk som i detta fall även om 1/3 av naturen bevaras och att man kompenserar på olika sött för detta. I valet mellan bebyggelse i norra delen av Sarvträsk med våtmark och i Skarpnäs med utbyggnad utanför nuvarande gränser och Kummelbergets industriområde är ändå förslag att föredra. Centerpartiets Johan Kroghs anförande var informativt och gick i rätt riktning liksom miljöpartiets Desha Svenneborgs yttrande.

- - - - -

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.